ANNIINA MIKAMA

MYR-RYS

WSOY

ANNIINA MIKAMA

Myrrys

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ | HELSINKI

TEKIJÄ ON SAANUT TUKEA KIRJOITUSTYÖHÖN SUOMEN KIRJAILIJALIITOLTA
SEKÄ TAITEEN EDISTÄMISKESKUKSELTA.

© ANNIINA MIKAMA JA WSOY 2021

ISBN 978-951-0-47350-4
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
PAINETTU EU:SSA

Omistettu isoäidilleni Irjalle,
sukumme tarinankertojalle.

Nouskaa maasta miekkamiehet
mannunmiehet manalasta
tietomiehet tuonelasta
vanhat väet virran takaa

Kutsun maassa makaajia
nurmen alla nukkujia
vuoren alla viruneita
vetten alle vaipuneita

Tulkaa avuks, turvakseni
mittelöhön, taistelohon
voimaks vähäväkisen
asemiehiks avuttoman

Selän taakse seisomahan
miehen nuoren nostamahan
ainokaisen auttamahan
koetukset kostamahan

OSA I

SYKSY

LUKU 1

Kaksi poikaa kulki metsässä. Toinen kulki edellä määrätietoisin askelin, sillä nämä olivat hänen isiensä maita. Toinen seurasi hänen jäljessään ja yritti pysyä perässä. Jossakin sivummalla jolkotteli koira omia polkujaan, ehtien välillä heidän edelleen, jääden välillä jälkeen, kunnes sen musta hahmo taas vilahti puiden välissä.

Metsässä oli hiljaista kuin kirkkomaalla, ja koko tienoo oli vaipunut talven odotukseen. Takanapäin oli kesä, vihreän lehden aika, keveän tuulen ja lämpimän valon aika. Oravanpojat olivat kasvaneet ja muuttaneet pesästä, pihapuiden peipposet olivat lentäneet muille maille. Varkain oli syksyn harmaus hiipinyt maiden ylle, ja se kulki kuin huokaava haamu halki lakastuvien puiden holviston. Sateita oli jatkunut monta päivää. Ilma oli vieläkin kostea ja kellertäviksi muuttuneissa heinänkorsissa riippui kimaltavia vesipisaroita.

Tällainen retki oli mukavaa vaihtelua poikien elämässä. Se tarjosi tilaisuuden hengähtää kesän ja syksyn pitkien työpäivien jälkeen. Elonkorjuu ja viljan puinti oli saatu päätökseen. Puimisen kolke oli vasta hiljentynyt riihissä, ja nyt metsämailta alkoi kajahdella kirveiden kopse, kun seuraavaa kesää varten kaadettiin tervaspuita. Talon miehet olivat menneet puusavottaan, mutta pojilla oli aikaa samoilla metsässä

viritellen ansoja metsälinnuille ja jäniksille. He olivat yhdessä kokemassa pyydyksiä.

Pojista vanhempi, Akseli nimeltään, oli kuudentoista ja Kivihalmeen talon ainoa poika. Hänellä oli ruskeanharmaa tukka ja tummat viirusilmät, joiden katse oli aina terävä ja uhmakas. Nuorempi oli Niilo, joka toisten kertoman mukaan oli neljätoistavuotias. Hän oli tullut taloon aivan pienenä poikana äitinsä kanssa, kerjäläisinä. Äiti oli kuollut talon porstuaan, ja Niilo oli orpona jäänyt vieraiden nurkkiin elämään, ainoana omaisuutenaan vaatteet, jotka hänellä oli yllään, kaulassa karhunhammas suojelemassa häntä kaikelta pahalta maailmassa. Juuri muuta muistoa ei Niilolle ollut jäänyt äidistään. Mutta joskus katsoessaan kuvaansa tyynestä järven pinnasta tai pirtin pienestä kuvastimesta hän arveli muistavansa, miltä äiti oli näyttänyt. Hänellä oli itsellään samanlaiset harmaat silmät ja kapeat, vakavat kasvot. Tukka oli vaalea kuin koivun sydänpuu.

Pojat tunsivat nämä metsämaat kuin omat taskunsa, niin monen vuoden ajan he jo olivat kulkeneet täällä muiden mukana peninkulmien päässä oleville halmeille ja heinäniityille, ja myös yksin kalastelemassa pitkin järvien rantoja. Vaikka he olisivat kulkeneet koko päivän yhä syvemmälle metsään, he olisivat tunteneet olevansa tutuilla mailla. Akseli tiesi, minne kannatti asettaa ansat pyylle ja teerelle, miten pyydystettiin sorsia ja telkkiä. Mielellään hän myös ampui oravia ja jäniksiä jos vain sattui näkemään, ja tälläkin kertaa hänellä oli piilukkoinen pieni lintupyssy olalla. Toistaiseksi saalis oli ollut laihanlainen, sillä vain pari pyytä oli jäänyt ansaan, eikä hän ollut päässyt laukaisemaan pyssyään kertaakaan.

Niilolle tällainen vapaahetki oli harvinaista ylellisyyttä. Hän ei laskenut, paljonko he saivat saalista, sillä hänelle

riitti vapaus kuljeskella metsässä. Toisin oli Akselin laita. Vaikka Niilo näki Akselista vain selän, hän tunsi, että tämä oli pahalla tuulella ja pettynyt, kun arveli joutuvansa palaamaan vain pari pahaista lintua mukanaan. Metsästyksessä tarvittiin taitoa, mutta sen lisäksi olisi pitänyt kysyä apua metsän näkymättömiltä haltijoilta. Pyytämättä ei metsä antanut mitään. Kulkiessaan Niilo mutisi hiljaa mielessään pyyntiloitsun sanoja:

Lennä pyy pyyvyksehen,
lintu loukkuni lovehen
koppeloinen konkelohon
teeri tarhani tekohon

Sellaisia Niilo lasketteli mielessään, ei vahingossakaan ääneen, ettei Akseli kuulisi. Hänellä oli sellainen muisti, että kaikenlaiset lorut ja loitsut jäivät kertakuulemalta hänen mieleensä. Jos Akseli olisi kysynyt, olisi Niilolla ollut tiedossa montakin vanhaa laulua ja muuta konstia, joilla parantaa pyyntionneaan. Mutta Akseli uskoi vanhempiensa tavoin, että semmoinen oli pakanallista taikauskoa ja syntiä, jota ei kunnon kristityn sopinut harjoittaa. Niilon oli vaikea käsittää sellaista, että sanottiin yhtä, vaikka toista tehtiin. Hän oli nähnyt Hellikki-emännän aina vaivihkaa suojaavan lehmänsä loitsuin ennen keväistä laitumelle laskua ja piirtävän viisikantoja talon tavaroihin.

Niilo ei siis sanonut mitään, tallusti vain Akselin perässä kantaen selässään tuohikonttia, jossa oli eväänä pala tummaa leipää ja piimäleili. Sitä varten Akseli oli ottanut Niilon mukaan, kantamaan tavaroita. Ei hän halunnut kuulla Niilon neuvoja eikä muutenkaan kaivannut nuoremman pojan toveruutta. Hän oli talon poika, kun taas Niilo ei ollut edes

palkollinen. Koiraansakin Akseli piti suuremmassa arvossa.

Sellaiseen Niilo oli tottunut, samoin kuin hän oli tottunut tekemään työtä aamusta iltaan. Hän hoiti hevoset ja siivosi tallin. Hän kantoi heinät lehmille ja ruuantähteet sioille ja nosti kaivosta vettä. Hän hakkasi polttopuut ja niitti heinää. Koskaan hän ei saanut olla jouten, vaan aina hänet komennettiin uuteen työhön, ennen kuin hän oli edes lopettanut edellistä.

Niilo oli jo varhain käsittänyt, että hänen koko olemassaolonsa tässä maailmassa oli taakka toisille ihmisille. Hän eli toisten armeliaisuudesta, sai ruokaa, yösijan ja vaatteet ylleen, eikä hän voinut maksaa takaisin muulla kuin tekemällä työtä vastineeksi elatuksestaan. Hän uurasti kovasti toivoen, että jonakin päivänä hän olisi yhtä vahva ja pystyvä kuin Kivihalmeen renkimies Veikko. Silloin kukaan ei voisi sanoa, ettei hän ollut muuta kuin yksi turha suu ruokittavaksi.

Juuri nyt hän ei kuitenkaan murehtinut moisia. Täällä metsässä ei kukaan komentanut häntä ja hän sai ajatella omia ajatuksiaan. Kulkiessaan metsäpolkua Niilo saattoi kuvitella kaikkien metsän haltijoiden ja maahisten silmien seuraavan heitä. Jokaisen suuren kiven alaisissa kellareissa, jokaisessa harmaan kannon juurakossa ja metsälähteen tummassa vedessä asui sen oma haltija. Eivät henget ja haltijat useinkaan antaneet ihmisen nähdä heitä. Mutta kyllä niitä silti oli olemassa. Monena iltana Niilo oli kuunnellut Kivihalmeeseen lapsenpiiaksi jääneen vanhan ruotiakan, Kuivikon Riitun tarinointia haltijoista. Nekin tarinat Niilo painoi mieleensä yhtä huolella kuin kaikki loitsut, joita Riitu lapsille lasketteli.

Äkkiä Akseli pysähtyi. Niilokin seisahtui ja näki tämän tähyävän männyn latvaan. Siellä istui pörröhäntä orava kivettyneenä paikoilleen, haistellen ilmaa ja kuulostellen,

oliko syytä pötkiä pakoon. Korkealla oksallaan se tietysti kuvitteli olevansa turvassa kaikilta maassa tarpovilta metsänkävijöiltä. Orava oli niin kaukana, ettei sitä olisi kannattanut yrittääkään, mutta Akselille kelpasi mikä tahansa. Hiljaa hän laski lintupyssyn olaltaan, varoen pelästyttämästä oravaa. Hän nosti pyssynperän poskelleen ja tähtäsi. Kuului pieni ja kipakka paukaus, kun lyijykuula lähti matkaan ja rikintuoksuinen savu tussahti pyssynpiipusta. Männynlatvassa kuula napsahti puunrunkoon osumatta maaliinsa, mutta oravalle tuli hoppu. Punanuttu otti jalat alleen, juosta vilisti oksaa pitkin aivan kärkeen asti ja poukkosi sieltä huimaan ilmalentoon levittäen käpälänsä kuin olisi luullut niiden olevan siivet. Se laskeutui tuuheaan korpikuuseen niin että oksa vain heilahti, ja katosi kokonaan havulinnakkeen suojiin.

Pettyneenä Akseli nosti pyssyn takaisin selkäänsä.

– Anna piimä, hän sanoi Niilolle.

Akseli oli Niiloa päätä pidempi, ja hänellä oli aikamiehen ääni ja elkeet. Hän oli tottunut komentamaan Niiloa kuten kaikki muutkin, ja Niilo totteli häntä ilman muuta.

Akseli joi pitkän kulauksen kermaista, kylmää piimää ja pyyhkäisi lopuksi suunsa kämmenselkään. Niilolle hän ei tarjonnut. Jos Akseli vain olisi hetkeksi kääntänyt selkänsä, Niilo olisi uskaltanut hörpätä hiukan piimäleilin suusta. Mutta hän ei saanut tilaisuutta, sillä Akseli kai arvasi hänen ajatuksensa ja piti häntä silmällä. Ei Niiloa kotonakaan kutsuttu talonväen kanssa samaan ruokapöytään.

Niilo painoi korkin kiinni ja pani leilin takaisin konttiin. Hänen vatsansa murisi murheellisesti, sillä hän oli ollut koko päivän liikkeellä eikä ollut saanut mitään syödäkseen. He jatkoivat taas matkaa, ja polun varresta Niilo poimi puolukoita vatsansa täytteeksi. Mutta happamat marjat tekivät hänen vatsansa vielä murheellisemmaksi.

Viimein he tulivat vaaranrinteelle, jossa oli heidän matkansa pää. Se oli lähellä järvenrantaa, joka oli heille tuttujen maiden raja. Järven toisella puolella, pitkän soutumatkan takana aukeni todellinen erämaa ja koskematon korpi, jossa ei asunut ketään. Siellä kokeneet metsämiehet kävivät retkillään talvisin ajamassa peuroja, kettuja ja muita otuksia, jopa karhujakin oli sieltä käyty kaatamassa. Niin kauas ei poikien retki ulottunut, sillä heidän piti palata kotiin ennen pimeän tuloa.

Täällä oli kaskettu ruispelto, korkealla paikalla, ympärillään rehevä kuusikko. Tänne viljan makuun päässeet teeret mielellään tulivat syömään, ja viljelystä reunustavaan pensaikkoon Akseli oli virittänyt ansalankansa. Hän oli ripustanut lankasilmukoita lyhyistä puukepeistä rakennettujen kehikoiden ja alas taivutettujen nuorten koivujen varaan. Kun teeri tai pyy tuli maistamaan syötiksi asetettuja puolukoita, se tönäisi liikkeelle pienen puukappaleen, joka oli ansan salpana. Silloin laukesi ansa, silmukka kiristyi koiven ympäri ja lintu jäi satimeen. Mielessään Niilo muisteli taaskin loitsusanoja:

Tuoss' on polku käydäkses,
puolainmarja purrakses,
koivunoksa portaakses,
köysikiikkuun kuollakses.

Eivät linnut osanneet arvata, minkä tähden niille oli rakennettu oksista ja langoista soma pikku piha keskelle metsää. Eikä jänis ollut juuri lintuja viisaampi, yhtä helposti se oli puijattavissa ansaan. Piti vain virittää silmukka jäniksen polulle, pyyhkiä pois omat jälkensä ja jäädä odottamaan. Pian jo sai nähdä kuinka pitkäkorva kyykkäsi juuri sinne minne sitä tahdottiin narrata.

He kulkivat kaskimaan nokisen aidan viertä paikalle, josta yleensä aina sai saalista. Akseli näki jo kaukaa, että tälläkin kertaa muutamat ansoista olivat lauenneet, ja hän kiirehti lähemmäs katsomaan. Mutta pian hän manasi suureen ääneen pettymystään.

– Täällä on käynyt joku muu ennen meitä! Akseli sanoi.

Hän tutkaili ansalankaansa, jonka silmukka oli revitty hajalle. Siinä oli ollut jotain, mutta ei ollut enää. Omin neuvoin saalis tuskin olisi päässyt irti, ellei sillä ollut erityisen paljon onnea matkassa. Eikä siitä ollutkaan kyse. Joku toinen oli käynyt korjaamassa Akselin työn hedelmät. Varas oli löytänyt ansassa riippuvan helpon herkkupalan, repinyt sen irti ja syönyt hyvällä ruokahalulla. Katkennut ansalanka ja maahan pöllynneet höyhenet olivat siitä todisteena. Kun pojat tutkivat tarkemmin maata ansapuun alla, he näkivät kynnöksen mustassa savessa mahtavia tassunjälkiä, isompia ja leveämpiä kuin heidän omien jalkojensa jättämät.

– Karhun pentele! sanoi Akseli ja kirosi perään.

Niilo sävähti. Sellaisia ei olisi saanut metsässä puhua. Etenkään ei saanut korvenkuninkaan tosinimeä mainita, tai muuten sai metsän vihat päälleen. Sitä piti kunnioittavasti kutsua otsoksi, kontioksi ja mesikämmeneksi, tai vaikka vanhaksi isännäksi.

Niilo katseli arkana ympärilleen, odottaen jo korven kostoa. Eikö vain tuntunutkin siltä kuin heitä olisi entistä tarkemmin pidetty silmällä?

– Katso nyt! huudahti Akseli, kun ei Niilo sanonut mitään. – Eikö ole karhun jäljet? Se on käynyt kokemassa pyydyksen, kirottu koirankuonolainen!

– Älä sano sillä lailla! pääsi Niilolta.

– Häh?

– Ei saa sanoa sillä lailla, tai käy huonosti. Metsä tulee, kun sitä kutsutaan.

Akseli ei tahtonut ensin käsittää, mitä Niilo tarkoitti. Kun ajatus viimein meni perille, hän vain virnisti pilkallisesti.

– Pelkäätkö sinä yhtä karhua? hän kysyi ja aavisti osuneensa Niilon heikkoon kohtaan. – Luuletko sinä, että semmoinen elukka välittää, mitä sille sanotaan? Ei se siitä mitään ymmärrä. Kyllä se tietää, että sen pitää itse pelätä ihmistä. Minä olen nähnyt, kuinka se pelkää. Kun me olimme viime talvena karhunpesällä, ei karhu tahtonut rohjeta ollenkaan tulla ulos kolostaan, vaikka sitä keihäillä härnättiin.

Akseli oli päässyt miesten mukana karhujahtiin, ja kuinka ylpeä tämä olikaan ollut palatessaan pari päivää myöhemmin saaliin kanssa. Metsästäjät tulivat kotiin hiihtäen ja vetäen perässään ahkiota, jossa voitetun karhun ruho makasi havujen päällä. Todellisia peijaisia, karhun hääjuhlia ei talossa järjestetty, toisin kuin ennen muinoin oli ollut tapana, mutta juhlan aihe siitä saatiin kuitenkin. Valtava padallinen keittoa keitettiin aivan alkajaisiksi. Akseli oli näytellyt karhun irti leikattua päätä pienemmille sisarilleen ja nauranut, kun nämä pelästyivät ja juoksivat itkien äitinsä helmoihin. Oli Niilokin pelännyt karhunpäätä, mutta ei niinkään sen hurjia hampaita tai veristä karvaa, vaan enemmänkin karhun henkeä, joka siinä vielä asusti. Sitä olisi pitänyt lepyttää toimittamalla juhlalliset maahanpanijaiset. Olisi pitänyt laulaa sille laulut hyvästiksi, haudata luut ja nostaa kallo suuren hongan oksaan. Vain sillä tavalla turvattiin myös hyvä metsästysonni tuleviksi vuosiksi.

Tällä kertaa oli Akseli jäänyt kontiolle toiseksi viekkaudessa, mutta toisin kuin Niilo, hän ei tiennyt miksi. Metsän luonto oli kiivas, vaan ei arvaamaton. Jos sille antoi hiukan omastaan, se antoi runsain mitoin takaisin. Mutta jos sitä ei kunnioittanut, se keksi keinonsa kostaa.

Akseli puristi kiväärinsä perää ja puisteli päätään. Hän katseli vuoroin tassunjälkiä maassa ja vuoroin metsää heidän ympärillään. Hän toivoi vain näkevänsä jotain, mihin purkaa vihansa. Mutta hän ei nähnyt ketään muuta kuin Niilon.

– Mitäs siinä töllistelet? hän sanoi. – Ei täällä ole mitään nähtävää. Missä Hiili on?

Akseli huhuili koiraansa, mutta Hiili ei vastannut kutsuun. Ehkäpä se aavisti nuoren isäntänsä olevan pahalla tuulella. Tai sitten se oli vainunnut jäniksen ja lähtenyt perään. Akselia harmitti sekin. Koirakaan ei totellut häntä! Äkäisesti tuhahtaen hän lähti harppomaan ruishalmeen viertä siihen suuntaan, missä arveli koiran parhaillaan jolkottelevan, ja suutuspäissään hän potki mennessään kiviä ja kantoja. Pöheiköissä oli kastepisaroiden koristamia hämähäkinverkkoja, joita Akseli mennessään repi rikki, kiusallaan hajotti ne sielläkin missä ne eivät olleet hänen tiellään.

Älä hävitä pienempäsi pyydyksiä, tai oman pyyntionnesi hävität, ajatteli Niilo.

Äkkiä kuului hiukan kauempaa koiran haukku. Niilolle tuli siitä heti paha aavistus. Karhu saattoi olla vielä jossakin lähellä, eikä hän olisi halunnut kohdata sitä metsässä näin kaukana kotoa. Hän kuulosteli ja tähysi ympärilleen, mutta metsässä ei koskaan nähnyt kovin kauas. Hän säpsähti, kun oksa kahahti aivan lähellä ja rastas päästi säksättävän varoitusäänen. Sen perään lintu lehahti siivilleen ja hävisi näkyvistä.

Taas kuului koiran haukku, tällä kertaa hiukan lähempää. Siinä oli terävä ja hyökkäävä sävy. Heidän edessään kohosi kallioinen harjanne pystysuorana seinämänä. Jossakin tuon harjanteen takana Hiili taisi olla.

– HIILI TÄNNE! Akseli komensi kovaan ääneen, mutta hän kuulosti jo huolestuneelta. Hän asteli eteenpäin reippain

askelin kivisen seinämän viertä päästäkseen näkemään sen toiselle puolen.

Silloin alkoi kuulua voimallista ryskähtelyä: kuivat oksat paukahtelivat ja kannot narahtelivat kuin itse metsä olisi lähtenyt liikkeelle. Hiili haukkui aina vain hurjemmin, ja paikalle tullessaan he näkivät syyn. Köyryselkä karhu siellä temmelsi kalliorinteen alaisessa ryteikössä. Se paiskoi hajalle kantoja ja kaatuneita puunkäppyröitä ja murahteli varoittavasti koiralle, joka lakkaamatta räksytti ja pyöriskeli sen ympärillä. Hiili oli vanttera koira, mutta karhun rinnalla se näytti yhtäkkiä kovin pieneltä, ja yksikin suuren käpälän isku voisi olla sille kohtalokas. Mutta Hiili oli kokenut ja viekas kuin itse paholainen, se osasi pitää varansa ja pysytellä riittävän etäällä. Huomatessaan isännän tulleen avuksi se kävi yhä rohkeammaksi. Se ei tiennyt, ettei Akselilla ollut mukanaan kunnon pyssyä eikä karhukeihästäkään, ei mitään niistä aseista, joilla ihminen korvasi eloonjäämisen taistelussa tarvittavien terävien hampaiden ja kynsien puutteen.

Hiili haukkui kaiken aikaa, ja karhua sellainen ärsytti. Kontio ärähti ja otti muutaman juoksuaskeleen koiraa kohti, jolloin koira perääntyi. Mutta se oli vain valehyökkäys, ja Hiilikin tiesi sen. Pian se uskalsi taas lähestyä kontiota sivulta päin. Nokkelasti Hiili pyörähti karhun selän taakse ja näykkäisi sitä takapuolesta, mutta karhun ennättäessä kääntyä koira oli jo hypähtänyt sivuun. Tämä oli tehtävä, johon se oli koulutettu jo pienestä pitäen. Sen työnä oli pitää metsänpeto kiireisenä sen aikaa, että isäntä ehti ladata tuliluikkunsa ja tähdätä. Kun karhun kaikki huomio kiinnittyi koiraan, se ei huomannut, että todellinen vaara vaani sitä toiselta suunnalta.

Mutta Akselilla ei ollut sopivaa asetta mukanaan, ja vaikka olisikin ollut, ei hän olisi tiennyt, mitä tehdä sillä. Hän kehuskeli mielellään, kuinka oli ollut karhua kaatamassa,

mutta ei se ollut hän, joka oli osannut ja rohjennut ampua tappavan laukauksen. Kun äkäinen peto oli hyökännyt ulos talvipesästään, sitä vastassa olivat olleet vanhat, kokeneet karhumiehet, joiden asekäsi ei vapissut.

Akseli oli jähmettynyt neuvottomana paikoilleen, sillä hän pelkäsi rellestävää kontiota, mutta ei olisi halunnut myöskään jättää uskollista koiraansa pulaan.

– Kutsu se pois, kuiskasi Niilo.

– HIILI! huusi Akseli. – TÄNNE!

Hiili kääntyi katsomaan, ja vasta nyt karhukin näytti huomaavan pienet kaksijalkaiset, jotka töllistelivät sitä vain kivenheiton päästä. Se kohottautui takajaloilleen, nuuski ilmaa ja päästi kumean mörähdyksen. Se oli hurja näky. Karhu oli tummanpuhuva nuori uros, iso ukkokontio parhaassa iässään. Niilo oli kuullut tarinoita, joissa karhu oli tappanut metsästäjän yhdellä mahtavan käpälänsä iskulla. Nähdessään karhun kaikessa komeudessaan hän ei lainkaan epäillyt, etteivätkö tarinat olleet totta. Häntä pelotti niin, että hän vapisi kauttaaltaan.

Hiilikin perääntyi ensin kunnioittavasti, mutta pian se jo näki tilaisuuden ja kävi uudelleen korvenkuninkaan kimppuun. Se iski naskalihampaansa kiinni karhun karvaiseen takalistoon. Tällä kertaa karhu pyörähti ympäri yllättävän vikkelästi. Se heittäytyi nelinkontin ja hyökkäsi päin. Hiili odotti taaskin valehyökkäystä, eikä perääntynyt riittävän kauas. Sille tuli yllätyksenä, että tällä kertaa karhu ei hidastanutkaan, vaan tuli päälle. Valtava, lapiomainen koura heilahti kynnet levitettyinä ja iski sellaisella voimalla, että koira paiskautui kyljelleen mättäälle. Hiili vinkaisi kauhuissaan. Se nousi heti takaisin jaloilleen ja laukkoi kauemmas murhaavien käpälien ulottuvilta. Nähdessään että koiran kylki vuoti verta Akseli ei osannut hillitä itseään.

– Ettäs ilkeät, senkin rietas! hän huusi karhulle täyttä kurkkua. – Sinä nokinaama, mierolainen! Et koske minun koiraani! Minä vielä tapan sinut tästä hyvästä!

Karhu vastasi samalla mitalla, viskoi päätään puolelta toiselle ja karjui voimallisesti, niin että kuono rypistyi ja inhottavat keltaiset kulmahampaat tulivat esiin. Niskavillat olivat pystyssä ja korvat luimussa.

– Jätä koira rauhaan, kuuletko! huusi Akseli. Hänen äänensä petti ja hän pyyhkäisi oikeutetun vihan nostattamat kyyneleet kämmenselkäänsä. Hiili haukkui yhä. Se olisi mielellään kostanut saamansa iskun, mutta ymmärsi sentään pysyä kaukana. Karhu puolestaan ei suostunut antamaan tuumaakaan periksi, ja katsoessaan tarkemmin Niilo huomasi sen jalkojen juuressa puoliksi syödyn peuran raadon. Sitä karhu puolusti niin äkäisesti. Se luuli heidän pyrkivän saaliinjaolle.

– Mennään pois, aneli Niilo Akselilta, mutta Akseli oli yhtä järkähtämätön jääräpää kuin karhukin ja katsoi kontion olevan rosvoretkellä hänen metsissään.

– Mene helvettiin, mistä olet tullutkin! huusi Akseli karhulle ja jatkoi edelleen sen sättimistä kaikilla rumanhengen nimillä. Viha oli sumentanut hänen järkensä.

Niilo osasi lukea karhun ajatukset paljon ennen kuin Akseli ymmärsi mitään. Kaikki tähänastiset elkeet olivat olleet pelkkää näytöstä. Nyt se ei leikkinyt enää, ei vastannut herjaukseen kurkkunsa matalalla murinalla tai heristellyt käpäliään. Se painoi päänsä hartioiden väliin ja kaivoi kyntensä pehmeään maahan. Äkkiarvaamatta se kävi hyökkäykseen, ja isoksi eläimeksi se oli kauhistuttavan nopea. Aivan äänettömästi ja matalana se lähti tulemaan täyttä vauhtia ylös rinnettä, kohti kahta ihmispoikaa.

Akseli kiljaisi ja karkasi kauhuissaan pakoon. Sitä hänen ei

olisi ikipäivänä pitänyt tehdä, mutta hän ei ehtinyt ajatella vaan toimi vaistonsa varassa. Hänen arvokas pyssynsäkin putosi maahan. Niilo käännähti, mutta kompastui omiin jalkoihinsa ja kaatui sammalmättäälle. Hän tunsi kuinka tanner tömisi karhun jalkojen alla sen hyökätessä, ja hän kuuli sen tulevan aivan takanaan. Hän ei ehtinyt edes päästä jaloilleen.

Mene minusta ohitse, hän kuiskasi aivan hiljaa ja painoi poskensa kylmää sammalta vasten odottaen julmien hampaiden minä hetkenä hyvänsä iskeytyvän niskaansa. Maailma sumeni hänen silmissään kuin valkea utu olisi peittänyt metsän hänen ympärillään. Hänen koko ruumiinsa oli käynyt painavaksi ja hän vajosi alaspäin. Hän kuuli karhun läähätyksen ja kumean hönkäyksen aivan viereltään ja saattoi aavistaa repivän voiman, joka kätkeytyi eläimen paksun karvapeitteen alle. Vilaukselta hän näki hurjan kiillon kesyttömissä silmissä, ja verenhimon, jollaisen vain pakenevan saaliin pelon tuoksu voi herättää metsästäjän sydämessä. Niilo näki karhun, mutta karhu ei nähnyt häntä. Se ei vilkaissutkaan häneen mennessään ohitse.

Niilo tunsi maailman ja oman tahtonsa katoavan jonnekin kauas pois. Hän sulki silmänsä ja vaipui tiedottomana varvikon syliin. Metsä oli ottanut hänet suojelukseensa.

Näissä metsissä on aina ollut myrrys, ja tulee aina olemaankin.

14-vuotias orpo Niilo elää kovissa oloissa Kivihalmeen talon kasvattina. Hän ei muista omaa menneisyyttään, johon liittyy vaiettu salaisuus. Kun talossa tarvitaan tietäjän apua, ottaa mahtava myrrys palkkioksi Niilon rengikseen ja perehdyttää hänet parantamisen ja henkimaailman saloihin. Elämä korpimetsän armoilla kasvattaa Niilosta vahvan ja rohkean. Monien seikkailujen jälkeen menneisyys alkaa paljastua Niilolle ja hän nousee vastustamaan heitä, jotka ovat tehneet hänelle vääryyttä.

Taikuri ja taskuvaras -trilogiasta tunnettu **Anniina Mikama** on jälleen kirjoittanut vetävän historiallisen seikkailun, jossa on mukana ripaus muinaista magiaa. *Taikuri ja taskuvaras* (2018) sai Topelius-palkinnon ja *Huijarin oppipoika* (2019) oli Lasten- ja nuorten-kirjallisuuden Finlandia- ehdokkaana.

www.wsoy.fi	N84.2	ISBN 978-951-0-47350-4

Kansi: Riikka Turkulainen • Kannen kuvat: iStockphoto